

PWYLLGOR CRAFFU BYW'N DDA

Cofnodion cyfarfod o Bell a gynhaliwyd ar 17 Mawrth, 2026.

Mae-r Agenda ar [gael yma](#).

Mae recordiad y cyfarfod ar [gael yma](#).

Yn bresennol: Y Cynghorydd A.M. Collins (Cadeirydd); Y Cynghorydd B. Loveluck-Edwards (Is-gadeirydd); Y Cynghorwyr I.R. Buckley, C.A. Cave, B. Dodd, S.M. Hanks, W.A. Hennessy, S. Lloyd-Selby, J. Lynch-Wilson, M.J.G. Morgan a N.C. Thomas.

Hefyd yn bresennol: O. Carroll (Cyngor ar Bopeth Caerdydd a'r Fro); Y Cynghorwyr L. Burnett (Arweinydd Gweithredol ac Aelod Cabinet dros Berfformiad ac Adnoddau) a G. John (Aelod Cabinet dros Hamdden, Chwaraeon a Llesiant) a Dr. I.J. Johnson.

726 CYHOEDDIAD –

Cyn cychwyn busnes y Pwyllgor, darllenodd y Cadeirydd y datganiad a ganlyn: “A gaf i atgoffa pawb sy'n bresennol y bydd y cyfarfod yn cael ei ffrydio'n fyw yn ogystal â'i recordio trwy'r rhyngwyd ac mae'r recordiad hwn wedi'i archifo i'w weld yn y dyfodol”.

727 YMDDIHEURIAD AM ABSENOLDEB –

Derbyniwyd hwn gan y Cynghorydd G. Bruce.

728 COFNODION –

ARGYMHELLWYD – CYMERADWYO cofnodion y cyfarfod a gynhaliwyd ar 13 Ionawr, 2026 fel cofnod cywir.

729 DATGANIADAU BUDDIANT –

Datganodd y Cynghorydd S. Loveluck-Edwards fuddiant personol yn Eitem Rhif 5 ar yr Agenda – Cynlluniau Cyfarwyddiaeth Gwasanaethau Cymdeithasol ac Amgylchedd a Thai 2026/27 – gan fod perthnasau'n derbyn pecynnau gofal cymdeithasol a chymorth teleofal. Cafodd y Cynghorydd esgusodeb gan y Pwyllgor Safonau i siarad a phleidleisio ac felly arhosodd yn y cyfarfod ar gyfer yr eitem.

730 CYNLLUN CYFLENWI GRANT CYMORTH TAI 2026-2029 (CAT) –

Cyflwynwyd yr adroddiad gan y Rheolwr Gweithredol ar gyfer Gwasanaethau Tai Cyhoeddus gyda chefnogaeth y Cydlynnydd Cefnogi Pobl. Dywedodd Swyddogion mai'r Rhaglen Grant Cymorth Tai (GCT) oedd y fframwaith polisi a chyllido ar gyfer rhoi cymorth tai i bobl sy'n agored i niwed mewn gwahanol fathau o lety ac ar draws pob deiliadaeth. Ei nod oedd darparu gwasanaethau cymorth o ansawdd uchel sy'n gysylltiedig â thai a oedd yn gost-effeithiol, yn ategu'r gwasanaethau presennol ac roedd yn rhoi'r canlyniadau gorau posibl i ddefnyddwyr gwasanaethau. Roedd y rhaglen GCT hefyd yn hanfodol er mwyn cynorthwyo'r Awdurdod Lleol i gyflawni ei ddyletswyddau o dan Ddeddf Tai (Cymru) 2014, a Strategaeth Atal Digartrefedd Cyngor Bro Morgannwg.

Yn unol â Chanllawiau Llywodraeth Cymru ar gyfer y Grant Cynnal Tai, roedd yn ofynnol i bob Awdurdod Lleol ddatblygu Cynllun Cyflenwi Lleol a Chynllun Gwariant blynyddol ar gyfer 2026-2027, y bu'n rhaid cyflwyno'r ddau ohonynt i Lywodraeth Cymru erbyn 30 Ebrill, 2026.

Roedd Llywodraeth Cymru wedi cyhoeddi dyraniadau grant GCT dangosol o £5,971,179.00 ar gyfer 2026-2027, sy'n cynrychioli cynnydd o 3% ac roedd cynllun cyflawni GCT a'r cynllun gwariant GCT cysylltiedig wedi'u cynhyrchu yn seiliedig ar y dyraniad dangosol hwn.

Ychwanegodd swyddogion fod Llywodraeth Cymru yn ddiweddar wedi ailadrodd ei hymrwymiad y dylai pob gwasanaeth GCT dalu'r Cyflog Byw Gwirioneddol llawn i staff fel isafswm. Roedd y Tîm Cefnogi Pobl wedi cwblhau trafodaethau cyllideb gyda darparwyr cymorth yn ddiweddar. Trwy ddefnyddio cynnydd GCT a gwneud arbedion effeithlonrwydd, roedd y Tîm CP wedi cynhyrchu cynllun gwariant cytbwys a oedd yn sicrhau bod yr ymrwymiad Cyflog Byw Gwirioneddol yn cael ei gyflawni a bod yr holl wasanaethau'n ariannol gynaliadwy ar gyfer y flwyddyn ariannol 2026-2027.

Nid oedd unrhyw oblygiadau uniongyrchol i'r Cyngor yn gysylltiedig â'r adroddiad gan fod yr holl ofynion cyllido a nodwyd ar gyfer adnoddau o dan y Rhaglen GCT wedi'u hariannu drwy gyllid grant gan Lywodraeth Cymru.

Ar ôl ystyried yr adroddiad, nododd Aelodau Pwyllgor Craffu Byw'n Dda yr angen sylweddol heb ei ddiwallu a amlygwyd yng Nghynllun Cyflenwi Grant Cymorth Tai 2026–2029, yn enwedig ar draws digartrefedd (463 o achosion heb eu diwallu), ieuchyd meddwl (330), a cham-drin domestig (290), a chododd bryderon am ddarpariaeth cam-drin domestig, effeithiau cydraddoldeb, categorieiddio ieuchyd meddwl a rhestrau aros hir ar gyfer llety â chymorth a mannau lloches. Cynghorodd swyddogion y gallai cymariaethau unedau fod yn gamarweiniol oherwydd amrywiad rhwng gwasanaethau cymorth yn ôl yr angen a seiliedig ar lety a gwnaethant esbonio fod anghenion sy'n gorgyffwrdd wedi'u cipio trwy ffurflen atgyfeirio CYT 2024 wedi'i diweddar. Fe wnaethant gadarnhau bod Cynllun Gwariant GCT 2026–2027 yn dibynnu ar y dyraniad o £5.97m ac roedd angen ail-drefnu gwasanaeth ac arbedion effeithlonrwydd, megis newidiadau i gontractau cymorth yn ôl yr angen sydd o dan gapasiti, i fodloni ymrwymadau Cyflog Byw Gwirioneddol.

Mewn ymateb i ymholiadau gan y Pwyllgor, eglurodd Swyddogion hefyd fod gwasanaethau GCT yn darparu cymorth yn ymwneud â thai yn hytrach na thriniaeth iechyd meddwl clinigol ond roedd yn gweithio'n agos gyda meddygon teulu ac asiantaethau arbenigol a llwybrau wedi'u cadarnhau i breswylwyr sy'n ceisio dychwelyd i'r Fro o leoliadau dros dro y tu allan i'r sir.

Heb unrhyw sylwadau na chwestiynau pellach, fe wnaeth y Pwyllgor wedyn

ARGYMHELLWYD –

(1) Y dylid Cynllun Cyflenwi Grant Cymorth Tai 2026-2029 yn cael ei gymeradwyo.

(2) Y dylid Cynllun Gwariant Grant Cymorth Tai 2026-2027 yn cael ei gymeradwyo.

Rhesymau dros yr argymhellion

(1) Er mwyn sicrhau bod y Cyngor yn cydymffurfio â gofynion Canllawiau Grant Cymorth Tai (HSG) (Cymru).

(2) Er mwyn sicrhau bod Cynllun Gwariant HSG 2026-2027 yn cael ei gyflwyno i Llywodraeth Cymru yn unol ag amodau'r Grant Cymorth Tai (HSG).

731 CYNLLUNIAU CYFARWYDDIAETH Y GWASANAETHAU CYMDEITHASOL A'R AMGYLCHEDD A THAI 2026/27 (YN AMLINELLU GWEITHGAREDDAU BLWYDDYN 2, MESURAU PERFFORMIAD A THARGEDAU PERFFORMIAD CYSYLLTIEDIG) I GYFLAWNI DYFFRYN 2030, CYNLLUN CORFFORAETHOL Y CYNGOR 2025-30 (CGC/CAT) –

Cyflwynwyd yr adroddiad mewn partneriaeth rhwng y Cyfarwyddwr Gwasanaethau Cymdeithasol a Chyfarwyddwr yr Amgylchedd a Thai. Trwy gyfres o Sleidiau PowerPoint, cyflwynodd y Cyfarwyddwyr y gweithgareddau arfaethedig, mesurau perfformiad a thargedau perfformiad cysylltiedig yn y Gwasanaethau Cymdeithasol (Atodiad A) a'r Amgylchedd a Chynlluniau'r Gyfarwyddiaeth Gwasanaethau Tai 2026-27 (Atodiad B). Roedd Cynllun y Gyfarwyddiaeth Gwasanaethau Cymdeithasol yn alinio'n bennaf â chylch gwaith y Pwyllgor Craffu Byw'n Dda. Roedd Cynllun Cyfarwyddiaeth yr Amgylchedd a Thai yn cyd-fynd â'r Pwyllgor Craffu Byw'n Dda a'r Pwyllgor Craffu Lleodd a fyddai hefyd yn cael cyfle i ystyried y Cynllun. Roedd y Cynlluniau Cyfarwyddiaeth eraill yn cael eu hystyried gan Bwyllgorau Craffu perthnasol, ac roedd eu sylwadau a'u hargymhellion ar y cyd i'w hystyried gan y Cabinet ar 16 Ebrill, 2026.

Roedd Cynlluniau'r Gyfarwyddiaeth wedi cael eu llywio gan 50 addewid y Cyngor a fanylwyd yn Bro 2030 ac roedd camau gweithredu a mesurau wedi'u halinio â'r pum amcan lles yng Nghynllun Corfforaethol y Cyngor ar gyfer y cyfnod 2025-30.

Ar ôl ystyried y ddau gynllun, croesawodd aelodau'r Pwyllgor y perfformiad cadarnhaol a adroddwyd, yn enwedig y gostyngiad sylweddol mewn aros am ofal

cartref a'r gwell cydlynu ynghylch rhyddhau o'r ysbyty. Gofynnodd y Cynghorydd Hennessy am eglurhad ar nifer y cleifion yn yr ysbyty sy'n aros am becynnau gofal cymdeithasol; Mewn ymateb, cynghorodd y Cyfarwyddwr Gwasanaethau Cymdeithasol nad oedd unrhyw aros am ofal cartref ar hyn o bryd, gyda phecynnau wedi'u trefnu o fewn 24 awr, ac esboniodd gyfyngiadau mesurau trosglwyddo oedi, gan nodi bod llawer o oedi yn deillio o benderfyniadau cymhleth fel lleoliadau cartrefi gofal, asesiadau capasiti a phrosesau ariannol. Pwysleisiodd aelodau'r Pwyllgor bwysigrwydd deall nid yn unig nifer y bobl sy'n aros am ofal, ond hefyd hyd yr aros hynny, gan nodi gwerth cynnwys hyn mewn adroddiadau yn y dyfodol.

Croesawodd yr Aelodau hefyd welliannau parhaus mewn llwybrau gofal cymdeithasol i oedolion a chydlynu gwasanaeth cryfach, gan nodi cynnydd amlwg dros y blynyddoedd diwethaf a mynegwyd diddordeb yn natblygiad y model maethu Mockingbird, gyda chais am ragor o wybodaeth y tu allan i'r cyfarfod.

Yn ogystal, gofynnodd y Cynghorydd Hennessy am waith inswleiddio SATC sydd ar ôl, gyda Chyfarwyddwr yr Amgylchedd a Thai yn cadarnhau mai dim ond nifer fach o flociau oedd ar ôl, gyda'r Cyfarwyddwr yn ymrwmo i ddarparu rhagor o fanylion yn dilyn y cyfarfod.

Gofynnodd y Cynghorydd Hennessy hefyd sut y mesurwyd boddhad tenantiaid, yn enwedig ar gyfer y rhai a oedd wedi'u hallgáu'n ddigidol, ac amlinellodd y Cyfarwyddwyr yr ystod o ddulliau arolwg, ymgysylltu wyneb yn wyneb, cyfathrebu papur a chymorth digidol ar sail llyfrgelloedd sydd ar gael. Adleisiodd y Cynghorydd Loveluck-Edwards bwynt y Cynghorydd Hennessy o allgáu digidol a'r angen am ddisgrifiad cliriach o'r modd y gwnaeth adborth y cyhoedd lywio newidiadau gwasanaeth. Pwysleisiodd yr Aelodau yr angen am ddulliau cyfathrebu hygyrch, nad ydynt yn ddigidol ac arddangosiad cliriach o sut y gweithredwyd adborth y cyhoedd. Tynnodd yr aelodau sylw hefyd at bwysigrwydd sicrhau bod dulliau ymgysylltu tenantiaid yn parhau i fod yn amrywiol ac yn gynhwysol, yn enwedig i'r rhai sy'n llai cyfforddus â sianeli digidol. Rhoddodd Cyfarwyddwr yr Amgylchedd a Thai sicrwydd y byddai cyfathrebu yn parhau i ddefnyddio dulliau cymysg ac amlygodd y gwaith parhaus ar offer digidol.

Yna cwestiynodd y Cynghorydd Lloyd-Selby pam nad oedd gan ddangosyddion perfformiad newydd dargedau, gan bwysleisio'r angen i gofnodi'r niferoedd sy'n aros a hyd aros; esboniodd y Cyfarwyddwr Gwasanaethau Cymdeithasol yr heriau o osod targedau mewn gwasanaethau a arweinir gan y galw ond cadarnhaodd fod dangosfyrddau yn olrhain hyd aros ac yn cael eu monitro'n rheolaidd. Mewn ymateb i gwestiwn atodol gan y Cynghorydd Lloyd-Selby ynghylch a fyddai'r metrigau sy'n cael eu dal yn ymddangos yn Adroddiad y Cyfarwyddwr sydd ar ddod. Cadarnhaodd y Cyfarwyddwr Gwasanaethau Cymdeithasol fod y pwynt yn cael ei ystyried; roedd siartiau a data tueddiadau yn ddefnyddiol, ond roedd angen cydbwysu hyn yn erbyn hyd a hygyrchedd yr adroddiad.

I gloi, diolchwyd i Gyfarwyddwyr a Swyddogion Gwasanaethau am eu gwaith a'u hannog i barhau i gydbwysu data perfformiad manwl gydag adroddiadau hygyrch.

Heb unrhyw sylwadau na chwestiynau pellach, fe wnaeth y Pwyllgor wedyn

ARGYMHELLWYD – Y dylid Cynlluniau Cyfarwyddiaeth y Gwasanaethau Cymdeithasol (Atodiad A) a'r Gwasanaethau Amgylchedd a Thai (Atodiad B), a'r mesurau a'r targedau perfformiad cysylltiedig ar gyfer 2026/27 sydd ynddynt, yn cael eu cymeradwyo.

Rheswm dros yr argymhelliad

Sicrhau bod y gweithgareddau a gynlluniwyd, y mesurau cysylltiedig, a'r targedau perfformiad ar gyfer Cyfarwyddiaethau'r Gwasanaethau Cymdeithasol a'r Gwasanaethau Amgylchedd a Thai, fel y manylir yn y Cynlluniau, yn berthnasol, ac ynghyd â'r tair Cynllun Cyfarwyddiaeth arall, yn dod yn brif fodd y caiff perfformiad yn erbyn y Dyffryn 2030 ei fonitro a'i fesur yn ystod 2026/2027.

732 ADRODDIAD YMATEB GORCHWYL A GORFFEN: GWASANAETHAU HAMDDEN [GWEITHGOR Y PWYLLGOR] –

Ers cyfarfod y Pwyllgor Craffu Byw'n Dda ar 27 Mai, 2025, roedd y gweithgor gorchwyl a gorffen sefydledig wedi cyfarfod ar sawl achlysur i archwilio rhwystrau i gyfranogiad menywod mewn gweithgarwch corfforol, yn enwedig o fewn y categori oedran 18 – 50, i helpu i liniaru anweithgarwch, ffyrdd o fyw eisteddog, ac iechyd gwael. Yn ogystal ag edrych ar weithgarwch corfforol trefnedig anffurfiol, i gynyddu cyfranogiad cymdeithasol i leihau teimladau o bryder ac unigedd.

Felly, roedd yr adroddiad a gyflwynwyd i'r Pwyllgor yn darparu llinell amser o ddigwyddiadau, cyd-destun a rhesymeg ymchwil ar gyfer yr argymhellion y mae'r Gweithgor bellach wedi penderfynu eu cyflwyno i'r Cabinet i'w hystyried.

Dechreuodd Cadeirydd y Gweithgor trwy ddiolch i holl Aelodau'r Grŵp Gorchwyl a Gorffen am eu cyfraniadau cadarnhaol, a mynegodd ddiolch yn arbennig i swyddogion, yn enwedig y Prif Swyddog Gwasanaethau Democrataidd a Chraffu, am eu cefnogaeth drwy gydol yr adolygiad. Estynnodd Cadeirydd y Gweithgor werthfawrogiad hefyd i aelodau o'r cyhoedd a fynychodd gyfarfodydd neu a ddarparodd dystiolaeth, gan nodi'r mewnwelediad gwerthfawr a gynigiwyd ganddynt i wella cyfranogiad mewn gweithgarwch corfforol. Rhoddwyd cydnabyddiaeth arbennig i'r menywod ifanc o'r Grŵp Rhwydwaith Cenhadon Ifanc, a fynychodd sesiwn i rannu eu profiadau; Tynnodd eu tystiolaeth sylw at faterion gan gynnwys cywilydd corff, allgáu ac enghreifftiau o wrywod gwenwynig, a oedd yn teimlo nad oeddent yn mynd i'r afael â nhw ac a gyfrannodd at leihau cyfranogiad mewn chwaraeon ymhlith merched. Disgrifiodd Cadeirydd y Gweithgor y cyfrifon hyn fel rhai syfrdanol ac annerbyniol, gan annog bod y mater yn cael ei ystyried ar frys gan y Pwyllgor Craffu priodol, ac felly cynhwyswyd argymhelliad yn yr adroddiad.

Croesawodd y Cynghorydd Loveluck-Edwards, a oedd wedi cynnig yr adolygiad yn wreiddiol, yr adroddiad a chydnabod y gwaith a wnaed eisoes gan y Cyngor a'i bartneriaid. Pwysleisiwyd, er gwaethaf lefelau gweithgarwch cadarnhaol, bod bylchau yn parhau, yn enwedig i fenywod â chyfrifoldebau gofalu, ymrwymïadau gwaith, neu fynediad cyfyngedig at wybodaeth. Nodwyd bod llawer o'r camau gweithredu arfaethedig yn gost isel ac yn canolbwyntio ar wella cyfathrebu, cydlynu a mynediad at wybodaeth ar draws gwasanaethau a rhwydweithiau i fynd i'r afael â

rhwystrau cyfranogiad. Ychwanegwyd bod gan gyfranogiad mewn gweithgarwch corfforol fanteision eang ar gyfer lles a chynhwysiant cymunedol a myfyriodd ar sut y heriwyd ei rhagdybiaethau ei hun yn ystod yr adolygiad.

Adleisiodd y Cynghorydd Thomas y sylwadau blaenorol a godwyd gan aelod o'r Gweithgor, gan ganmol arweinyddiaeth y Cadeirydd i'r Grŵp. Nodwyd, er bod cyfranogiad yn y Fro yn gyffredinol gryf, roedd rhwystrau fel cost, diffyg gwybodaeth, ac amser cyfyngedig yn parhau. Fe wnaethant fynegi pryder am y gostyngiad arbennig o sydyn mewn cyfranogiad ymhlith merched ac amlygodd yr ymddygiadau pryderus a ddisgrifiwyd gan y Cenhadon Ifanc, a oedd wedi atal menywod ifanc rhag parhau â gweithgareddau er gwaethaf eu mwynhau o'r blaen. Felly, pwysleisiwyd pwysigrwydd y Pwyllgor Craffu Dechrau'n Dda yn ystyried tystiolaeth y Gweithgor o ystyried ei berthnasedd i gylch gwaith y Pwyllgor Dechrau'n Dda.

Heb unrhyw sylwadau pellach, diolchodd y Cadeirydd i swyddogion, aelodau ac aelodau o'r cyhoedd am eu cyfranogiad, gan nodi gwerth y mewnwelediadau a gafwyd drwy'r adolygiad, a'r Pwyllgor wedyn

ARGYMHELLWYD – Y dylid cyfeirio'r adroddiad a'r argymhellion ynddo at y Cabinet i'w hystyried a gofyn am ymateb ffurfiol gan gynnwys y camau nesaf y cytunwyd arnynt.

Rheswm dros yr argymhelliad

Cyflwyno'r canfyddiadau a'r argymhellion dilynol a luniwyd gan Grŵp Gwaith Gorchwyl a Gorffen y Pwyllgor Craffu Byw'n Dda, ac a gytunwyd wedyn gan y Pwyllgor Craffu Byw'n Dda, i'w cymeradwyo.